
FUNKCE STÁTNÍ POKLADNY

Přednáška z předmětu

Veřejné finance II.

Doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc.

Státní pokladna

- Mezi nové implementované nástroje patří také **institut státní pokladny**.
- Státní pokladna představuje **nový systém řízení veřejných financí**, řízení hotovosti, dluhu a investování krátkodobého přebytku likvidity státního rozpočtu, resp. celého systému veřejných rozpočtů.
- **Hlavním úkolem státní pokladny** je zabezpečit centralizaci příjmů a realizaci veřejných rozpočtů, správu pohledávek a závazků státního rozpočtu a denní likviditu. Státní pokladna umožňuje také centrální řízení státních aktiv a pasiv prostřednictvím evidence majetku státu.
- Existence státní pokladny usnadňuje **proces přípravy státního rozpočtu**, finanční plánování a kontrolu výdajů před jejich uskutečněním.

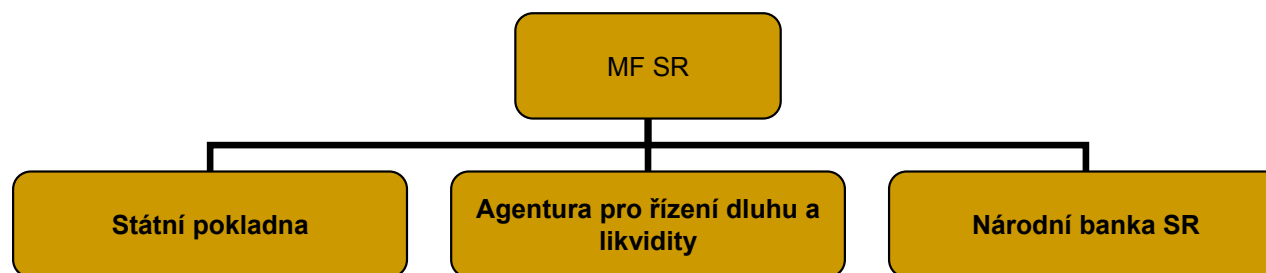
Funkce státní pokladny

- centralizace veřejných příjmů
- realizace výdajů státního rozpočtu resp. veřejných rozpočtů
- řízení pokladních operací
- řízení vládních bankovních účtů
- zabezpečení účetnictví a výkaznictví
- finanční plánování a predikci hotovostních toků
- řízení vládního dluhu a záruk
- správa zahraničních zdrojů a fondů
- řízení finančních aktiv
- zabezpečení finanční kontroly
- zabezpečení vztahů mezi státní pokladnou, ministerstvem financí, ústřední bankou státu a klienty

Modely státní pokladny

- Pojetí funkcí státní pokladny se v jednotlivých zemích značně odlišuje. V některých státech se útvar státní pokladny orientuje pouze na funkci řízení pokladních operací a dluhu, v jiných zemích se vztahuje také na další funkce včetně realizace rozpočtu a vládní účetnictví.
- Samotný institut státní pokladny může mít podobu podřízeného útvaru ministerstva financí, autonomní složky ministerstva nebo samostatné vládní agentury relativně nezávislé na MF.
- Kromě toho může být také samostatně řešeno řízení dluhu a likvidity. Tak je tomu např. ve Slovenské republice

Institucionální systém řízení veřejných financí v SR

Legislatívny rámec Štátnej pokladnice

- **zákon č. 291/2002 Z.z. o Štátnej pokladnici a o zmenách a doplnení niektorých zákonov**
- **zákon č.386/2002 Z.z. o štátnom dlhu a štátnych zárukách a ktorým sa dopĺňa zákon č. 291/2202 Z.z. o Štátnej pokladnici a o zmenách a doplnení niektorých zákonov**
- **zákon č.303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách a o zmenách a doplnení niektorých zákonov**
- **zákon 428/2003 Z.z.** ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 291/2002 Z.z. o Štátnej pokladnici a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 386/2002 Z.z. a ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 82/1994 Z.z. o štátnych hmotných rezervách v znení neskorších predpisov

Stratégia budovania ŠP

Hlavné ciele

- zabezpečiť komplexný manažment verejných financií
- podporovať ciele fiškálnej politiky
- udržiavať likviditu štátu pri minimálnych nákladoch
- zabezpečiť platby verejnej správy
- zabezpečiť riadenie štátnych aktív a pasív (cieľ bol modifikovaný na evidenciu majetku štátu)
- ovplyvňovať proces prípravy rozpočtu za oblasť výdavkov na nasledujúci rok
- zdokonaľiť proces realizácie rozpočtu
- vytvárať nástroje pre rozvoj finančného a kapitálového trhu
- zabezpečovať presné výkazníctvo a včasné podávanie správ

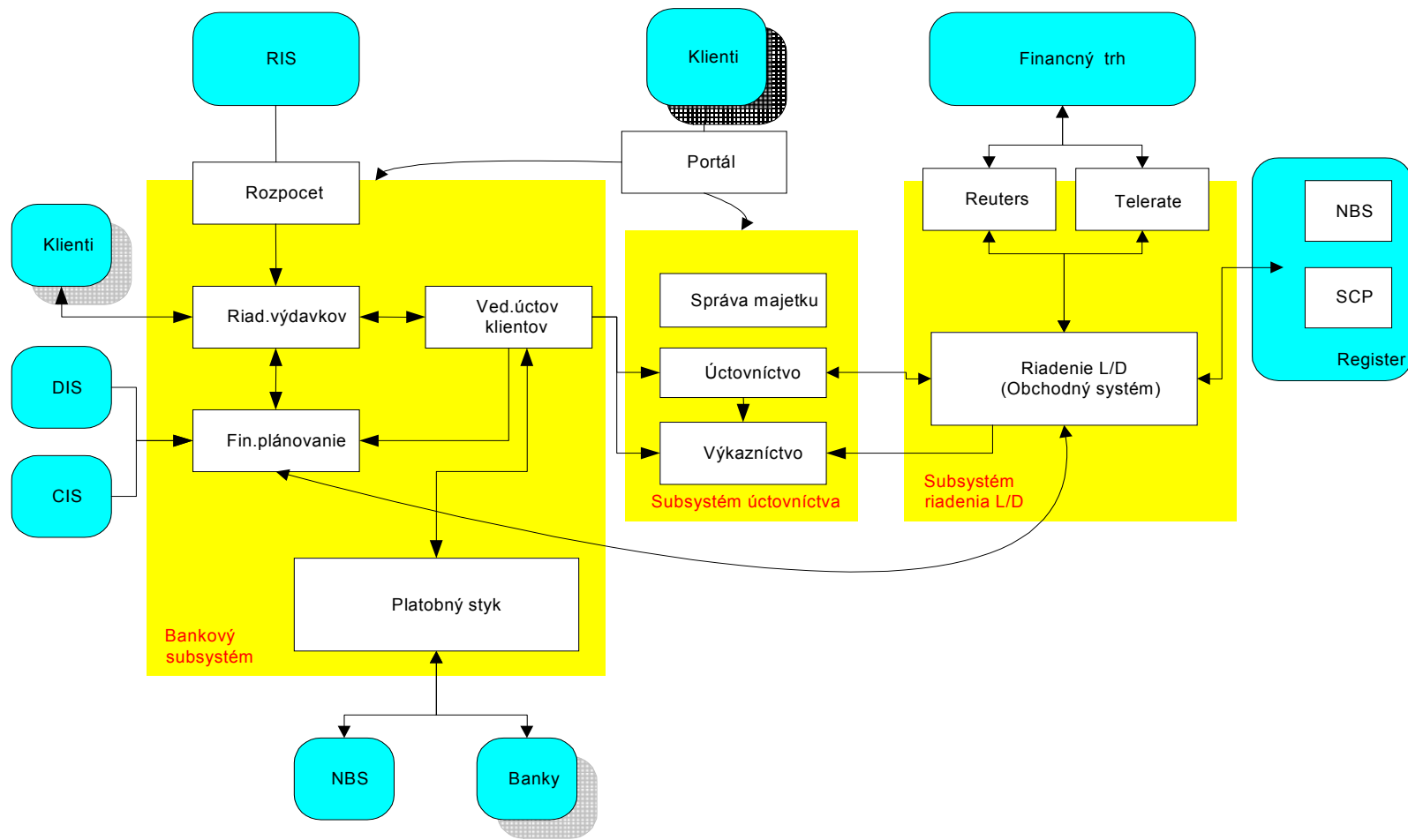
Pôsobnosť Štátnej pokladnice

- realizuje verejný rozpočet,
- zostavuje finančný plán Štátnej pokladnice
- účtuje priebežne o finančných tokoch ,
- realizuje platby súvisiace s poskytovaním a splácaním úverov
- realizuje platby súvisiace so splácaním úverov a pôžičiek podľa rozhodnutia vlády
- vyjadruje sa k návrhu stratégie riadenia štátneho dlhu,
- realizuje platby súvisiace s poskytnutými štátnymi zárukami,
- zriaďuje korunové účty a devízové účty Štátnej pokladnice v NBS evidovaných na jedinom účte Štátnej pokladnice,
- vedie a spravuje účty klienta

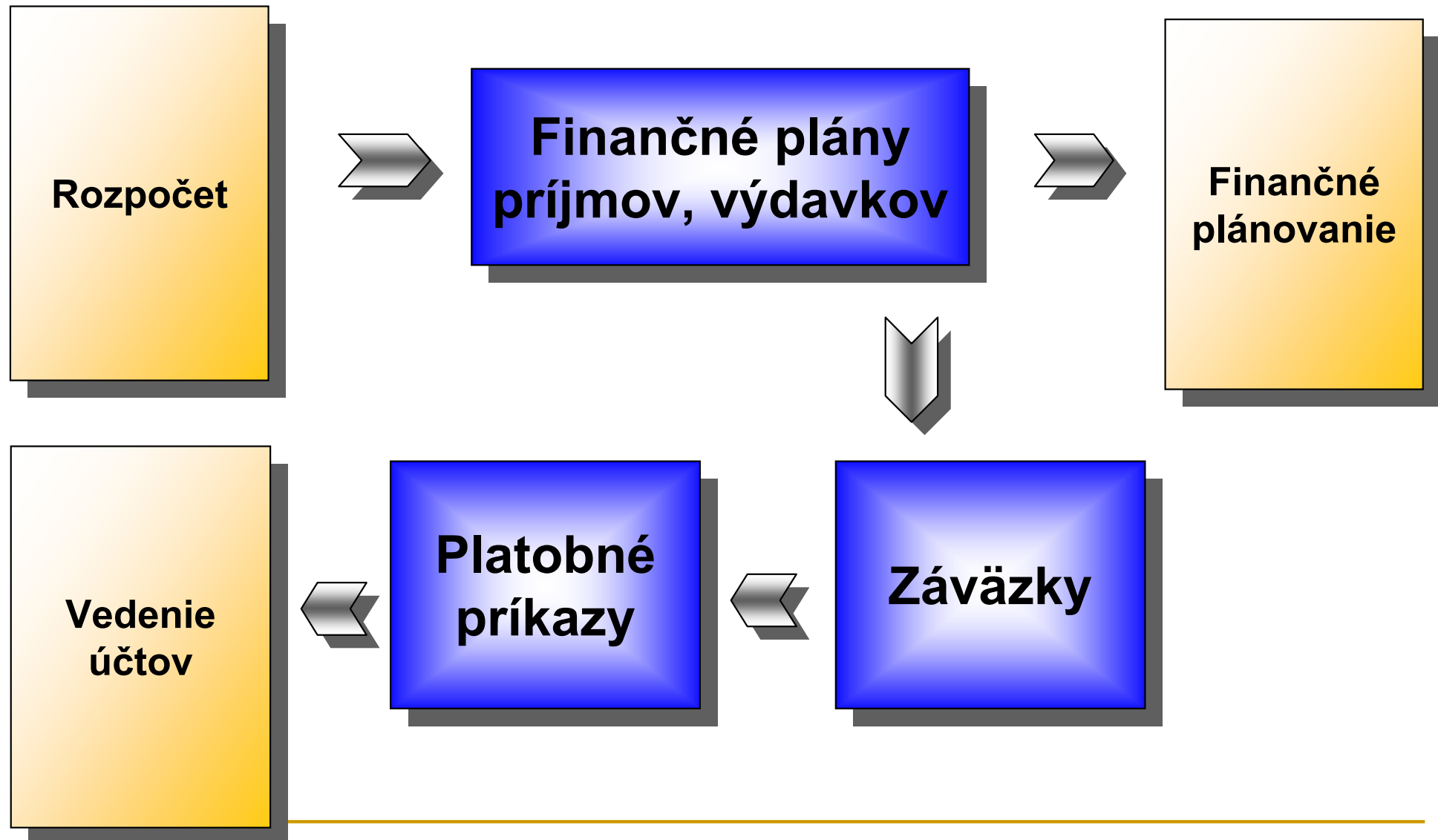
Pôsobnosť Štátnej pokladnice

- **úročí na zmluvnom základe priebežný kreditný zostatok a dočasne voľné finančné prostriedky klientov typu B,**
- **úročí na zmluvnom základe priebežný kreditný zostatok na devízovom účte prostriedkov z Európskych spoločenstiev klienta**
- **vykonáva a zúčtováva domáci bezhotovostný platobný styk klienta a zabezpečuje domáci hotovostný platobný styk klienta prostredníctvom VÚB**
- **zabezpečuje zahraničný platobný styk klienta prostredníctvom NBS**
- **vedie centrálny register majetku štátu**
- **poskytuje informácie podľa osobitných predpisov v rozsahu svojej pôsobnosti**
- **vydáva metodické usmernenia pre klientov**

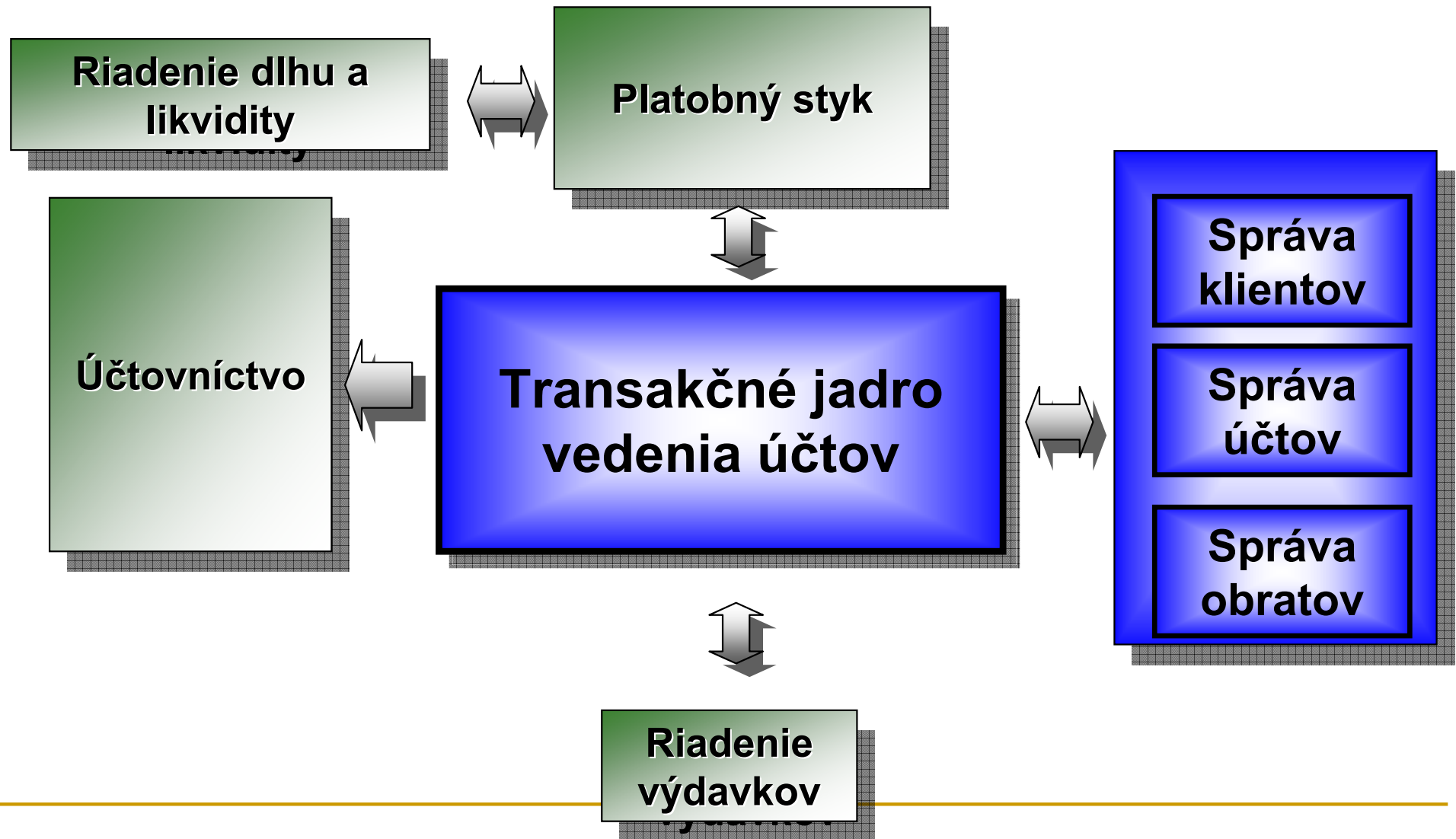
Informačné toky

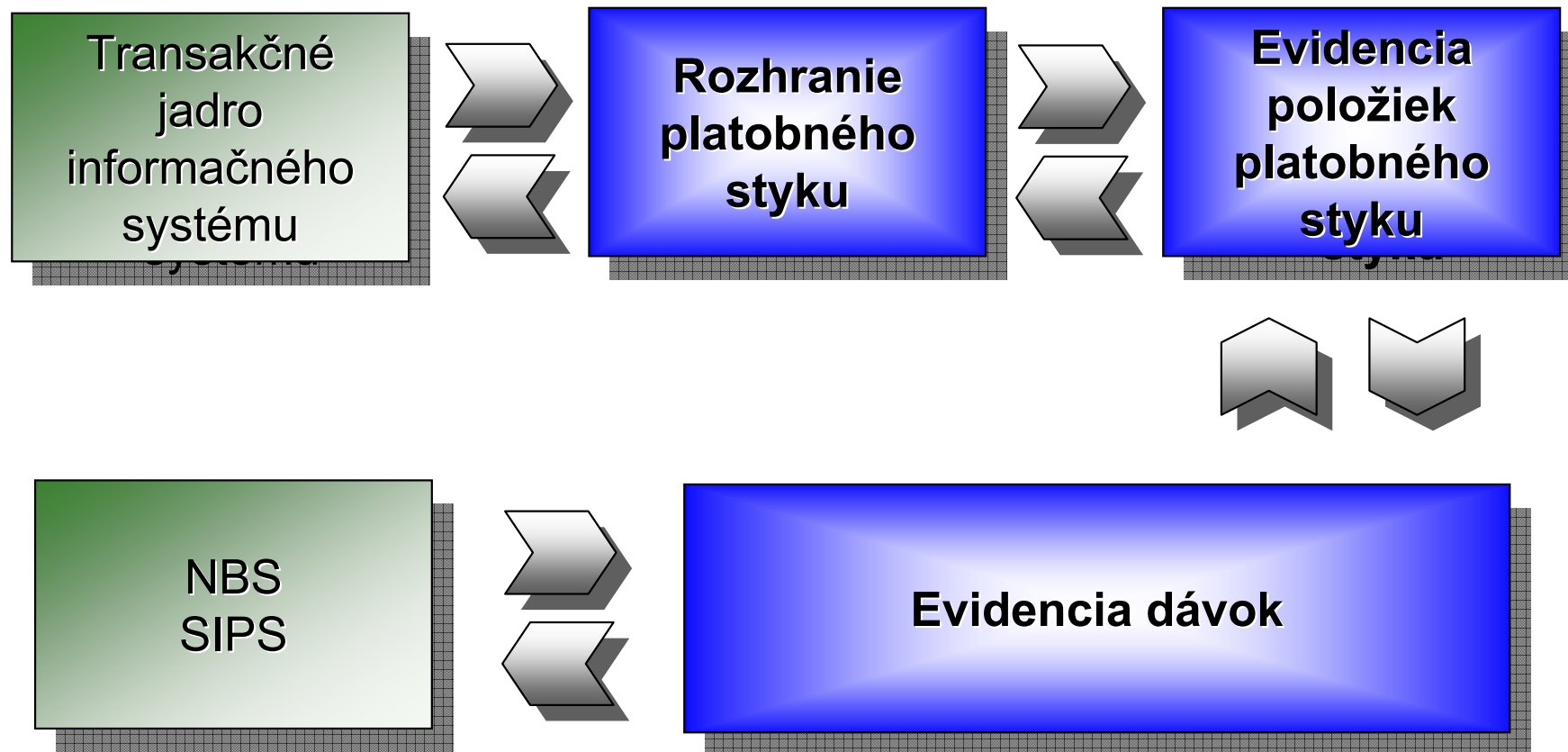
Modul Riadenia výdavkov

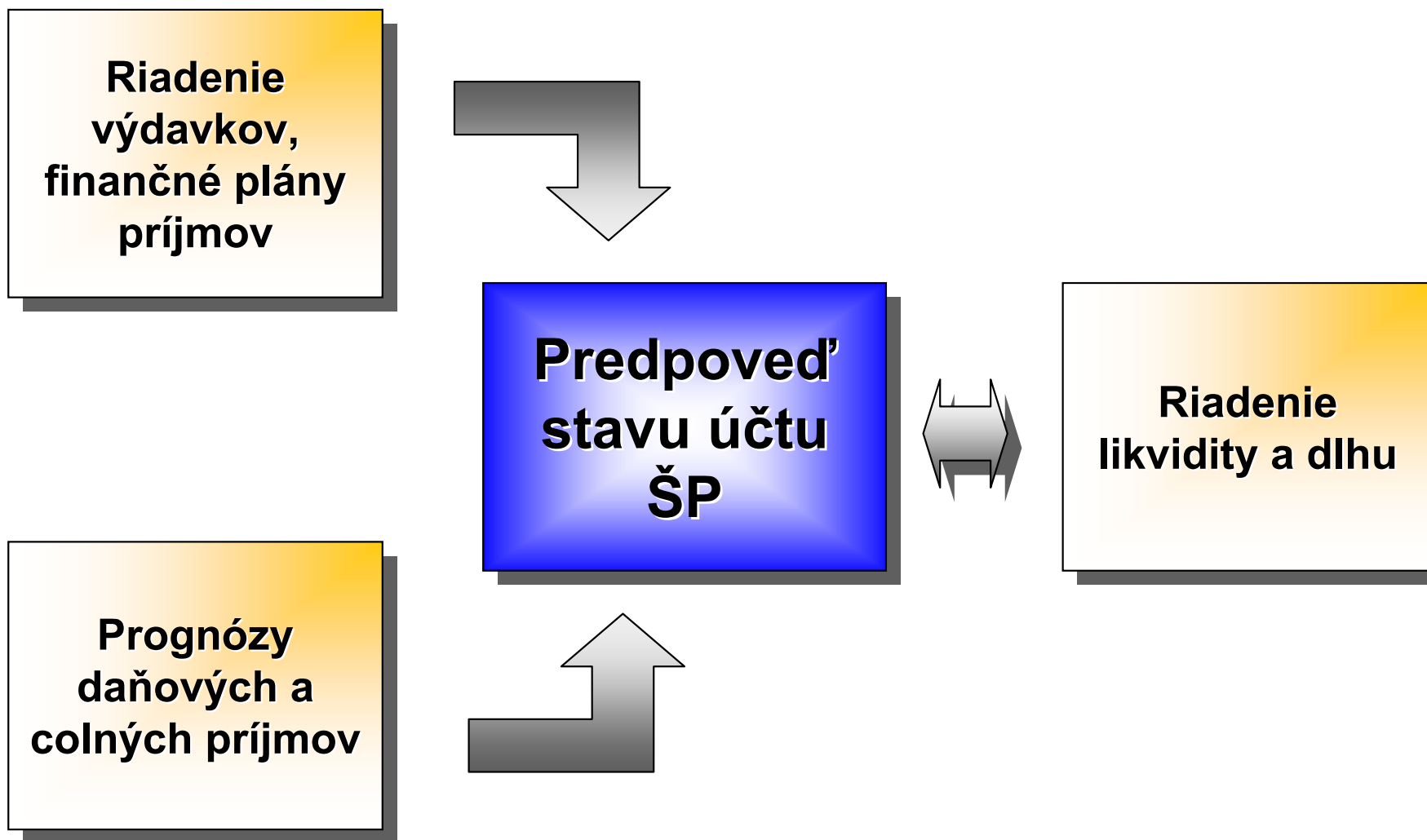
Modul Vedenie účtov

Modul Platobného styku

Modul Finančného plánovania

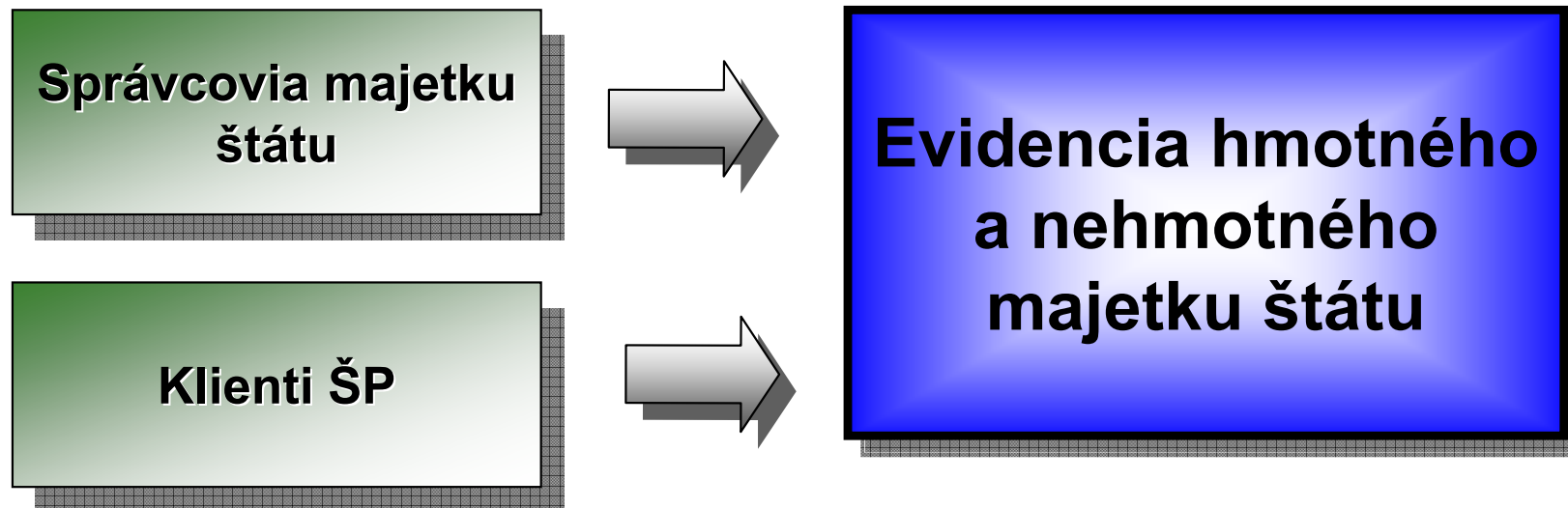
Modul Účtovníctvo

Modul Výkazníctvo

Modul Evidencie majetku štátu

Harmonogram nábehu ŠP

Zaradenie klientov do systému Štátnej pokladnice v 3 etapách:

➤ **k 1. 1. 2004**

➤ **k 1. 4. 2004**

➤ **k 1. 7. 2004**

V ČR je v zákoně o rozpočtových pravidlech obsažena kategorie státní pokladny

- Nicméně zatím nenaplnuje předpoklady mezinárodních zkušeností či standardů.
- V souvislosti se správou peněžních prostředků byl na základě smlouvy s ČNB zřízen tzv. souhrnný účet běžného hospodaření státní pokladny.
- Účet však má spíše evidenční charakter, neboť se na něm evidují příjmy a výdaje státního rozpočtu, výnosy z prodeje státních dluhopisů a z přijatých úvěrů určených k překonání pokladního schodku státního rozpočtu, jiné peněžní prostředky státu, příjmy územních samosprávných celků spravované finančními úřady a peněžní prostředky z vybraných cel určené k odvodům do vlastních zdrojů Evropských podle jednotlivých skupin účtů (příjmové účty SR, výdajové účty SR, účty příjmů veřejných rozpočtů spravované FÚ, netermínovaná státní finanční aktiva a účty řízení likvidity státní pokladny.

Řízení státní pokladny

(účty podřízené státní pokladně)

ČNB vede MF **souhrnný účet** běžného hospodaření st. pokladny - **odděleně jsou sledovány:**

- a. příjmové a výdajové účty SR
- b. účty státních finančních aktiv
- c. zůstatky na účtech FÚ (daně pro ostatní veřejné rozpočty)
- d. účet řízení likvidity státní pokladny
- e. účet mimorozpočtových prostředků organizačních složek státu
- f. účet státních právnických osob
- g. účet státních fondů
- h. účet dalších fondů (dle zákona)

Řízení státní pokladny

- pokladní **nesoulad** mezi P a V až do výše **6%** celkových výdajů SR řeší MF přijetím **úvěru** nebo prodejem **státních dluhopisů** (plus výše schváleného schodku) nebo formou **finanční výpomoci** z účtu g) a h) – vrácení do konce roku
- **přebytky** na účtech SP a) až d) – **krátkodobé investice** do státních dluhopisů nebo CP ČNB

V současné době se v ČR pracuje na konceptu státní pokladny

CÍLE STÁTNÍ POKLADNY

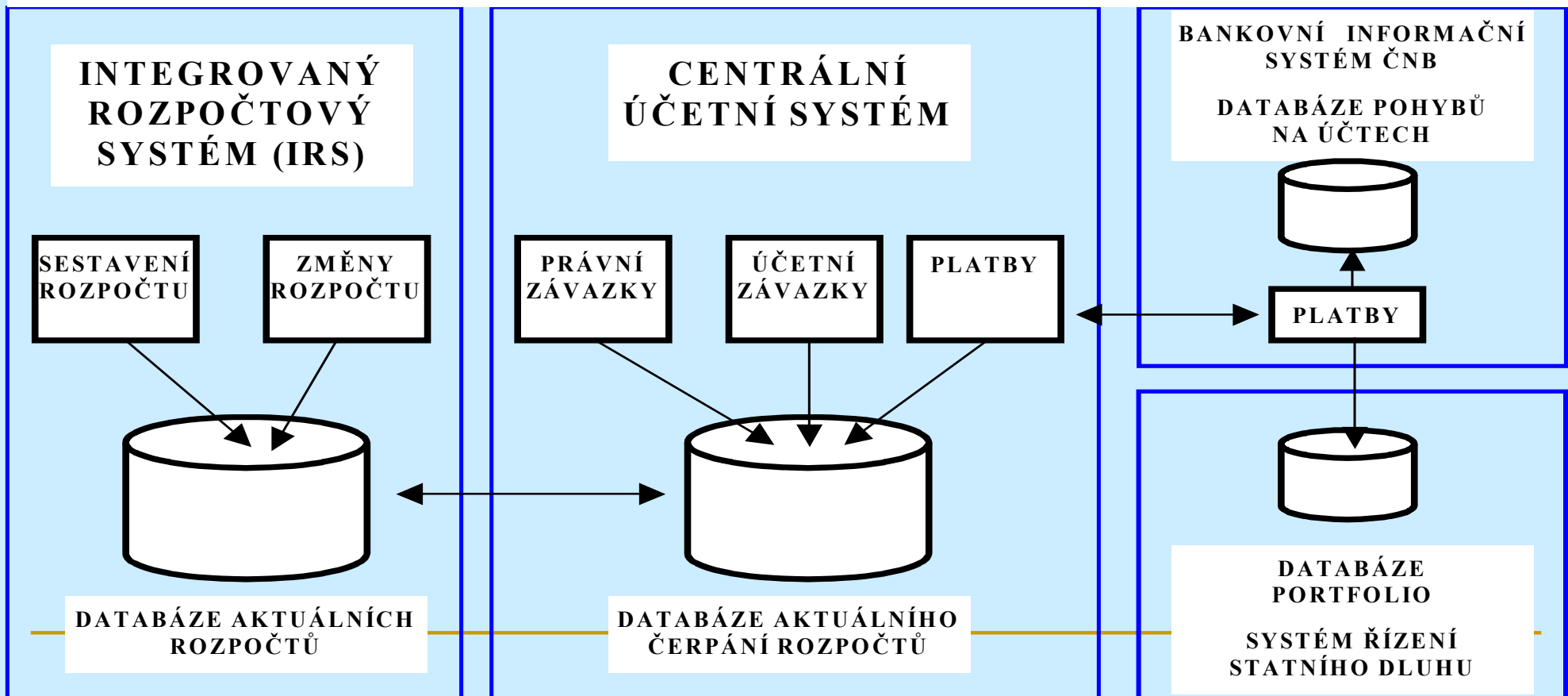
- **Zefektivnění následujících činností**
 - **Příprava a realizace rozpočtu**
 - **Centralizace účetnictví a výkaznictví**
 - **Řízení dluhu a hotovosti**
 - **Řídící kontrola**

PODPROJEKTY STÁTNÍ POKLADNY

- 1. Podprojekt Integrovaný rozpočtový systém (IRS)**
(v odpovědnosti MF)
- 2. Podprojekt Centrální účetnictví**
(v odpovědnosti MF)
- 3. Podprojekt Platební styk a řízení likvidity**
(v odpovědnosti ČNB)
- 4. Podprojekt Řízení státního dluhu**
(v odpovědnosti MF)

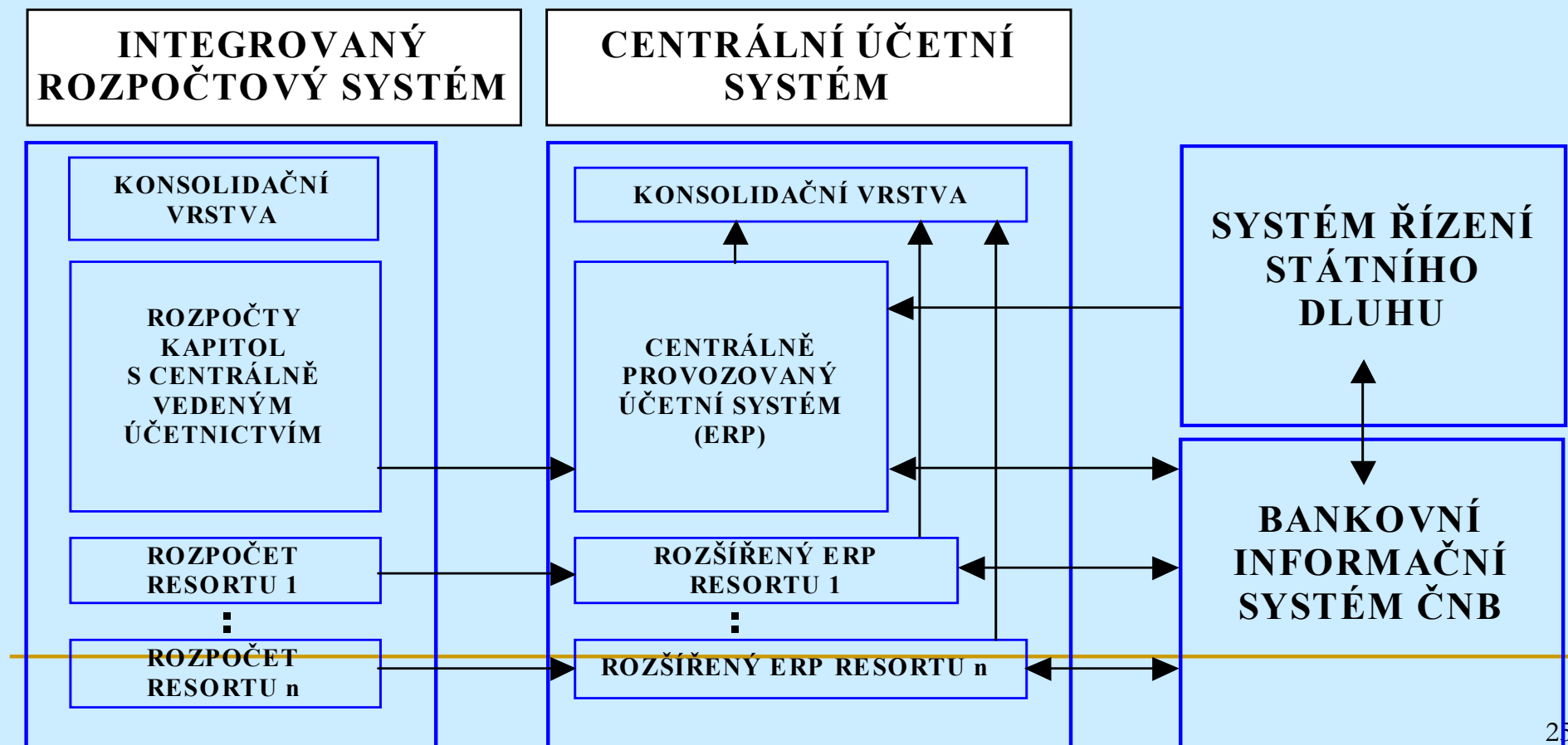
MODEL STÁTNÍ POKLADNY V ČR

Integrovaný systém Státní pokladny (ISSP)

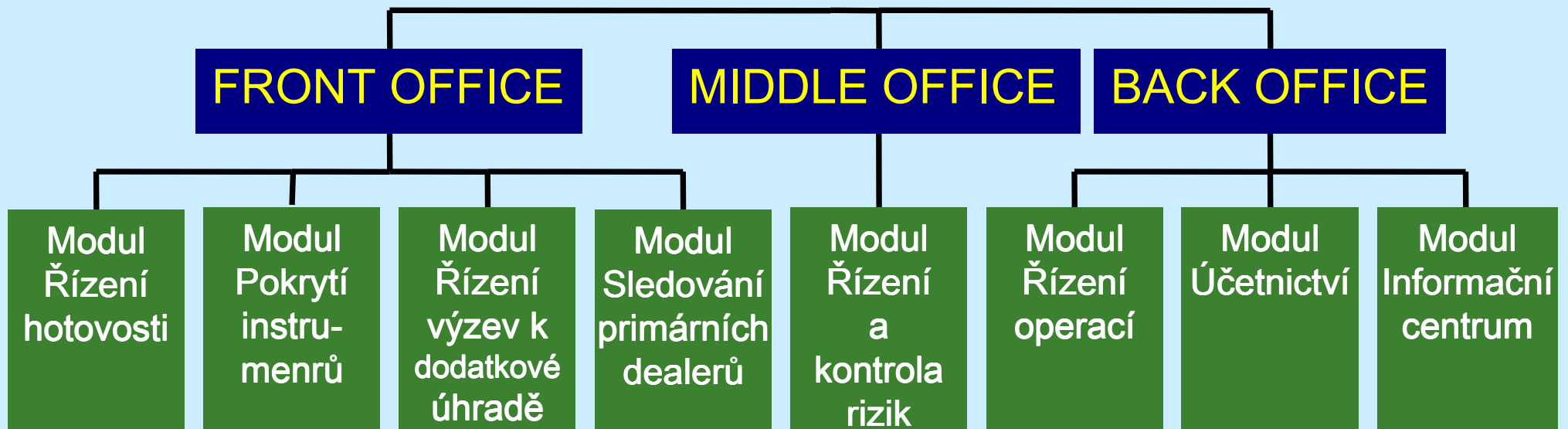

TOPOLOGIE MODELU STÁTNÍ POKLADNY

Integrovaný systém Státní pokladny (ISSP)

STRUKTURA PODPROJEKTU ŘÍZENÍ STÁTNÍHO DLUHU

OSNOVA ZÁKONA O STÁTNÍ POKLADNĚ

- 1. Předmět úpravy – definice zřízení, systému, působnosti a podřízenosti Státní pokladny**
- 2. Pojmy - definice nových právních termínů**
- 3. Zřízení, organizace a působnost Státní pokladny**
 - a. Zřízení a organizace Státní pokladny jako skupina (sekce, úsek) MF
 - b. Působnost – povinnosti, které musí Státní pokladna zabezpečovat pro stát

OSNOVA ZÁKONA O STÁTNÍ POKLADNĚ

4. Realizace státního rozpočtu

- a. Realizace příjmů a výdajů státního rozpočtu včetně odpovědností
- b. Definice klienta Státní pokladny
- c. Věcné a platební vztahy klienta Státní pokladny
- d. Definice a způsob fungování systému Jediného účtu Státní pokladny
- e. Povinnosti klienta Státní pokladny
- f. Sankce za porušení povinností klienta Státní pokladny

OSNOVA ZÁKONA O STÁTNÍ POKLADNĚ

5. Postavení a působnost odboru řízení státního dluhu

- a. Odbor řízení státního dluhu – jako odbor MF přímo podřízený I. náměstkovi ministra financí (organizace a podřízenost)
- b. Působnost odboru – definice činností, povinností a odpovědností, které musí odbor zabezpečovat pro stát

OSNOVA ZÁKONA O STÁTNÍ POKLADNĚ

6. **Řízení likvidity Státní pokladny a státního dluhu a státní finanční aktiva a pasiva (přesun hlavy IX. ze zákona 218/2000 Sb. – rozpočtových pravidel)**
 - a. Správa peněžních prostředků Státní pokladny (přesun § 33 ze zákona 218/2000 Sb.)
 - b. Řízení likvidity Státní pokladny (přesun § 34 ze zákona 218/2000 Sb.)
 - c. Řízení likvidity státního dluhu (přesun § 35 ze zákona 218/2000 Sb.)
 - d. Státní finanční aktiva a pasiva (přesun § 36 ze zákona 218/2000 Sb.)

OSNOVA ZÁKONA O STÁTNÍ POKLADNĚ

- 7. Vztah Státní pokladny k ČNB**
- 8. Zrušovací a přechodná (příp. společná a závěrečná) ustanovení**

V současné době se v ČR pracuje na koncepci státní pokladny

- Její vytvoření ve finální podobě se předpokládá do roku **2011 až 2012**. Postup tvorby státní pokladny je rozložen do **dvou základních etap**.

I. etapa tvorby státní pokladny

- V první etapě rozhodující roli bude hrát **centrální rozpočtový systém**. Úpravy se budou týkat přípravy a změn rozpočtu, realizace státního rozpočtu, platebního styku a řídicí a finanční kontroly.
- Předpokládá se, že na počátku zůstane **mimo rámec** státní pokladny problematika centrálního účetního systému, otázky řízení státního dluhu a hotovosti, správa státních finančních aktiv a pasiv, správa státního majetku a správa daní a poplatků.
- Na rozdíl od SR, kde se systém vztahuje na celý veřejný sektor, v ČR se zatím bude týkat jen **organizačních složek státu** (např. státní fondy a příspěvkové organizace nebudou zahrnuty). V první fázi se tak počítá s napojením jen cca 570 organizačních složek státu na systém státní pokladny.

II. etapa tvorby státní pokladny

- V druhé etapě se očekává dotvoření celého komplexu státní pokladny včetně zavedení **centrálního účetního systému** s aktuálními principy účtování, centralizace platebního styku, centrální evidence majetku apod.
- V závěrečné fázi by systém státní pokladny měl postupně obsáhnout **ostatní organizace veřejného sektoru**, tj. příspěvkové organizace, státní fondy, zdravotní pojišťovny, územní samosprávné celky atd. v úhrnném počtu asi 15 tisíc subjektů.
- V ČR při utváření systému státní pokladny byl zvolen model (oproti SR) ponechání státní pokladny **v rámci MF ČR.**

Zřízení státní pokladny

- může napomoci zvýšení transparentnosti při vynakládání veřejných prostředků
- zesílení kontroly před uskutečněním výdajů
- vést k efektivnějšímu řízení veřejných financí
- k efektivnějšímu a transparentnějšímu managementu dluhu a likvidity
- k redukci provozních nákladů
- ke standardizaci řízení veřejných financí v souladu s požadavky EU

Metodika GFS

- Metodika MMF (od roku 1986).
- Operace běžného roku jsou sledovány na pokladním, tzv. **cash principu**, tedy v okamžiku realizace příjmové či výdajové operace
- Konečné saldo = saldo všech peněžních transakcí v průběhu roku ve vládním sektoru.
- Výhody: včasnost, transparentnost, nízké nároky na zdrojová data.
- Nedostatky: systematicky nesleduje pohledávky a závazky, nejsou zohledněny náklady a výnosy, není k dispozici rozvaha vládního sektoru.

Metodika ESA 95

- Metodika Evropské Unie (nahradila ESA 78).
- Transakce daného roku jsou zaznamenávány na tzv. **předpisovém (akruálním) principu** – operace se sledují, když se ekonomická hodnota vytváří, transformuje, zaniká – časová souslednost, je obdobou hospodářského výsledku.
- Nutná existence systému národních účtů.
- U většině operací státu není rozdíl mezi GFS a ESA95
- Překonává nedostatky metodiky GFS, ale v ČR zatím nezahrnuje celkové hospodaření vládního sektoru (např. dceřinné společnosti ČKA, „dráha“)

Děkuji za pozornost!